

مدیر کمیته خوراک آبزیان اتحادیه کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان کشور: پتانسیل ارزآوری صادرات خوراک آبزیان در کشور ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون دلار است

دکتر حمیدرضا مشفقی گفت: عدم یکپارچگی نهادهای تصمیم گیر و نظارتی و همچنین زمان بر بودن پایش های محصولات صادراتی؛ روند طولانی تأیید و صدور کد IR و فقدان نهادهای فاقد و یا کم تراریخته (GMO) و همچنین آزمایشگاه های مجهز به تعیین میزان کمی تراریخته ها از موانع صادرات خوراک ماهیان سردابی به اوراسیا است.

به گزارش پایگاه خبری صنعت غذا و کشاورزی (اگرو فود نیوز)، دولت امروز، باید برای انتقال دانش فنی به روز دنیا از طریق جذب کارشناس های بین المللی؛ توسعه دانش فنی و بازاریابی، و استقرار سیستم های بین المللی مدیریت کیفیت، حمایت و هزینه کند.

خوراک آبزیان پس از ارز ترجیحی

دکتر حمیدرضا مشفق، محقق و اولین کارشناس تولید انبوه خوراک آبزیان در کشور در توضیح شرایط کلی تولید خوراک آماده آبزیان گفت: «در حال حاضر وضعیت بازارگاه با توجه به آزاد شدن قیمت نهاده ها خوب است. کمبود نهاده اصلی، یعنی کنجاله سویا تا حد زیادی بر طرف شده است. کارخانجات از نظر مواد اولیه با مشکلات کمتری مواجه هستند. اما به دلیل بالا رفتن قیمت نهاده ها، قیمت تمام شده خوراک نیز رشد چشمگیری داشته و به همین دلیل، پرورش دهندگان و کارخانه دارانی که سرمایه در گردش و برنامه ریزی مالی خود را بر اساس قیمت ارز ترجیحی تطبیق داده بودند و هزینه های جاری و سربار خود را چندان جدی نمی گرفتند؛ با چالش های جدی روبه رو شده اند.»

مصرف داخلی غذای آبزیان کاهش یافته است

وی تشریح کرد: «در پی افزایش قیمت خوراک آبزیان، و کاهش قیمت فروش ماهی قزل آلا به دلیل کاهش استقبال مصرف کنندگان در فصل گرما، هزینه تمام شده برای پرورش دهندگان به طور چشمگیری افزایش یافته است. به نحوی که بسیاری از پرورش دهندگان فقط در حد نگهداری و نه رشد، به ماهیان غذا میدهند تا با ضرر های مضاعفی روبرو نشوند. بدین لحاظ، تمایل برای تولید ماهیان سردابی به دلیل کمبود تقاضای بازار مصرف، بجز در استانهای حاشیه ای دریای خزر که مشتریان گردشگر بیشتری نسبت به استانهای داخلی دارند، رو به کاهش است.»

وی افزود «البته از سوی دیگر، ماهیان گرمابی نسبت به ماهیان سردابی قیمت پایین تری در بازار دارند، بدین ترتیب مصرف کنندگان بیشتری را به خود جلب می کنند. این اشتیاق، به ویژه در استانهای حاشیه آب های جنوبی کشور که به طور فرهنگی تمایل بالایی به استفاده از آبزیان در وعده های غذایی خود دارند، بیشتر است. بدین ترتیب در تولید خوراک ماهیان گرمابی نسبت به ماهیان سردابی با کاهش تقاضا مواجه نیستیم.»

مشفق دلیل کاهش سطح مصرف خوراک آبزیان آماده در کشور را پائین بودن قیمت فروش ماهی نسبت به بهای تمام شده دانست که منجر به افزایش تمایل پرورش دهندگان به استفاده از نهاده خام در مزارع شده است. وی گفت: «تصور عمومی پرورش دهندگان ماهیان سردابی بر

این است که کارخانجات تولید خوراک آبزیان، بویژه پس از استقرار سامانه بازارگاه، آنطور که باید و شاید در بهبود کیفیت محصولات خود تلاش نکرده‌اند. به همین دلیل، جمعی از پرورش دهندگان ماهی، ترجیح می‌دهند غذای مورد نیاز مزرعه خود را در محل مزرعه تولید کنند. اخیراً، برخی از مزارع به دنبال تجهیز مزرعه پرورش ماهی به دستگاههای تولید خوراک هستند که این از نظر علمی و زیست محیطی اتفاق خوبی نیست. چرا که کیفیت آب را خدشه دار شده و متعاقباً، با آلودگی‌های محیط زیستی روبرو خواهیم بود چرا که فرآوری خوراک در مزارع عمدتاً فاقد تمامی ماشین آلات لازم مانند ریز آسیاب یا خشک کن بوده، کنترل کیفیت کافی نداشته و در نتیجه بخشی از خوراک در استخرها به مصرف نرسیده و موجب آلودگی‌های ثانویه محیطی خواهد شد. گروه‌هایی از پرورش دهندگان ماهی نیز بدنبال شناسایی کارخانه‌های نیمه فعال بوده تا بدین ترتیب با اخذ امتیاز بیشتر از آنها، بتوانند با پرداخت کارمزد کمتر، قیمت تمام شده خود را کاهش دهند.

وی حمایت و برنامه ریزی دولت در استقرار Good Aquaculture Practice و ساماندهی واحد های عمل آوری و انجماد در قطب های پرورش ماهی را، الزامی دانست، تا با همسویی کیفیت ماهیان گرمابی و سرد آبی با استاندارد های بین المللی و به تبع آن، امکان افزایش صادرات، این بخش از فعالیت های کشاورزی کشور بتواند، سر پا بماند.

اولین محقق و کارشناس تولید خوراک آبزیان در کشور، به شیلات کارت به عنوان راه حمایت دولت برای تامین سرمایه در گردش، مزارع پرورش آبزیان اشاره کرد و گفت: «دولت شیلات کارت را تا سقف ۲۰۰ میلیون تومان به پرورش دهندگان ماهی برای جبران افزایش قیمت مواد اولیه اختصاص داده است. اما آن نیز به دلیل پیچیده بودن فرایند تخصیص، پرورش دهندگان را دچار سردرگمی کرده است.»

مشفقی تخصصی بودن تولید خوراک میگو را، به دلیل ویژگی های خاصی که باید برای حفظ سلامت محیط زیست در تولید آن رعایت شود، توجیهی بر تداوم مصرف خوراک آماده دانست و گفت: «با وجود اعلام رسمی مبنی بر افزایش تولید ۲۰ درصدی تولید میگو در کشور، اینطور به نظر می رسد که به دلیل بالا رفتن قیمت خوراک میگو در کشور و افزایش بهای تمام شده هر کیلو گرم میگوی پرورشی و متعاقباً کاهش سود ناشی از پرورش نزدیک به سقف قیمت جهانی، برخی از مزارع میگو دچار بی انگیزه گی در لارو ریزی بویژه در کراپ اول شده اند که

احتمالا این لارو ریزی در کراپ دوم افزایش خواهد داشت. به همین دلیل، میزان تقاضای خوراک میگو به دلیل بازار مصرف خارجی به اندازه خوراک ماهیان سردابی کاهش نیافته است.»

فرصت ها و موانع صادرات خوراک آبزیان

وی با اشاره به خالی بودن ظرفیت بالای کارخانجات تولید خوراک، و ضروری بودن برنامه ریزی جدی دولت در اعطای مجوزهای صادرات این محصولات، خاطرنشان کرد: «اوراسیا، از جمله کشورهای روسیه، بلاروس، ارمنستان و ازبکستان، بازارهای مستعد و بزرگ صادراتی برای ایران به ویژه در حوزه خوراک ماهیان سردابی هستند که موانعی همچون التزام به دریافت کد IR، کندی صدور و کوتاه بودن مدت زمان اعتبار آن، نبود سازوکارهای لازم برای تامین و سنجش نهاده های غیر تراریخته، بر سر راه تولید کنندگان خوراک آبزیان، شرایط استثنایی موجود را، از دست رفته خواهد کرد.»

وی ظرفیت فعلی صادرات خوراک ماهیان سردابی ایران به روسیه را حدود ۵۰ هزار تن قطعی دانست که امکان افزایش آن به سایر بازار های منطقه تا سطح ۱۰۰ هزار تن نیز به قریب یقین محتمل خواهد بود.

مشفقی افزود: «راه صادرات خوراک ماهیان گرمابی به ازبکستان باز شده است. قیمت تمام شده هر کیلو خوراک کپورماهیان، بین ۷۸ تا ۹۰ سنت است که پس از اعمال هزینه های ویراداتی از طرف ازبکستان، قیمت هر کیلو خوراک به ۱/۰۹ دلار افزایش می یابد و این محصول از نظر قیمتی نیز برای ازبک ها جذابیت بالایی دارد. ولی در صورتی که هزینه های تمام شده افزایش پیدا کند و قیمت از این بالاتر برود، احتمال از دست رفتن این بازار نیز وجود دارد.»

این محقق و کارشناس تولید خوراک آبزیان در کشور ادامه داد: «عدم امکان استفاده از تمام ظرفیت تولید به دلیل پایین بودن میزان مصرف ماهی و به تبع آن کاهش تقاضای تولید خوراک، باعث افزایش ظرفیت خالی در کارخانجات و تحمیل هزینه های سربار به حجم تولیدشده، و قیمت تمام شده محصول را بالا می برد.»

وی افزود: «خوراک آبزیان تولید ایران در منطقه از جایگاه قابل قبولی برخوردار است. کشورهای همسایه از کیفیت خوراک آبزیان تولید ایران ذهنیت بسیار خوبی دارند. ما از نظر ماشین آلات بسیار مجهز هستیم و از توسعه یافته ترین تکنولوژی و دانش فنی برخورداریم. با

توجه به حمایت های قبلی دولت، ظرفیت تولید **خوراک آبزیان** در ایران بالاست. انرژی و حقوق کارگر ارزان است و تا زمانی که امکان صادرات موفق به کشورهای منطقه وجود داشته باشد، احتمال سرمایه گذاری این کشورها برای تولید خوراک آبزیان به دلیل عدم وجود زیرساخت های لازم در آنها، بعید به نظر می رسد.»

مشفقی خاطرنشان کرد: «البته ضعف هایی در سیستم مدیریت کیفیت (QMS) وجود دارد که نیاز دارد ساماندهی بهتری در این زمینه صورت بگیرد. بسیاری از کارخانجات ما دارای گواهینامه های مدیریتی هستند ولی داشتن گواهینامه با آنچه در دنیا به عنوان استاندارد مدیریتی شناخته می شود فاصله زیادی دارد.»

وی در توضیح پتانسیل ارزآوری صادرات خوراک آبزیان برای کشور، گفت: «زمینه صادرات چیزی در حدود ۱۰۰ هزار تن خوراک ماهیان سردابی و حداقل ۷۰ هزار تن خوراک ماهیان گرمابی در کشور موجود است. بر همین اساس این صنعت می تواند چیزی در حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون دلار ارزآوری برای کشور داشته باشد. البته بدون شک، بخش قابل توجهی از این میزان مربوط به ارزش افزوده ای است که دانش نرم افزاری و امکانات سخت افزاری ما در این صنعت ایجاد کرده است.»

روزآمدی؛ نیاز روز صنعت

مدیر کمیته خوراک آبزیان اتحادیه کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان در ارتباط با نقش دانش بنیان ها در روزآمدی دانش در این حوزه تصریح کرد: «شرکت های دانش بنیان تاکنون در زمینه خوراک آبزیان کمکی به ما نکرده اند. ولی فعالیت هایی در زمینه خوراک بچه ماهی در دست انجام است که البته عنوان دانش بنیان را یدک نمی کشد. این تحقیقات برای کیفی نگاه داشتن آب در زمان استفاده بچه ماهیان از خوراک است و مانع از افت اکسیژن در استخر می شود.»

وی در انتها حمایت های بی دریغ از محل یارانه های نفتی برای تامین غذای ارزان قیمت در سطح جامعه را یکی از مهمترین اشکالاتی دانست که تا کنون دولت برای تولیدکنندگان خوراک ایجاد کرده است. مشفقی اذعان داشت: «این باعث شده نیازی به تزریق دانش فنی به بخش های مختلف زنجیره تولید مواد غذایی، که مراکز پرورش دام طیور و آبزیان نیز از همین دسته هستند احساس نشود. به همین سبب این واحدها راهکارهای کاهش هزینه های تولید و قیمت تمام شده را دنبال نکرده اند.»

امروز که دولت تصمیم به حذف یارانه از بخش تولید گرفته است، باید تمرکز و حمایت بسیار بیشتری روی ارتقاء دانش فنی و توان مدیریتی تولید کنندگان داشته باشد. در حال حاضر با روش های جاری امروز ایران، هزینه های تولید بسیار بالا هستند و ما نمی توانیم در بازار های خارجی به خوبی رقابت کنیم. دولت امروز، باید برای جذب کارشناس های بین المللی، استقلال دانش فنی و سیستم های مدیریت کیفیت، حمایت و هزینه کند. ما باید به فکر استانداردهایی باشیم که امنیت فکری و مالی مصرف کننده را تضمین کند. دغدغه ای که متاسفانه به صورت فرهنگی جای آن در کشور خالیست.»/دامیران

سرویس خبری: دام و طیور و آبزیان